

WSPOMNIENIE

PROF. ANITA TERESA WOJCIECHOWSKA-MISZALSKA
Z DOMU KOBUS

13.02.1943–1.09.2024

Z głębokim żalem przyjąłm wiadomość o odejściu Profesor Anity Wojciechowskiej-Miszalskiej, wybitnej socjolożki i długoletniej, cenionej pracowniczki Uniwersytetu Łódzkiego. Pani Profesor zmarła 1 września 2024 roku w wieku 81 lat, pozostawiając po sobie bogaty dorobek naukowy i pamięć o swoim zaangażowaniu w badanie polskiego społeczeństwa. Profesor Anita Wojciechowska-Miszalska, urodzona 13 lutego 1943 roku, związała swoje życie naukowe z Uniwersytetem Łódzkim. To tutaj, na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym, w latach 1961–1966 odbyła studia socjologiczne, które ukształtowały Jej przyszłą drogę akademicką. Pracę magisterską pt. *Położenie społeczne a analiza struktury klasowej* napisała pod opieką doc. dra Włodzimierza Wesołowskiego. Już w 1966 roku rozpoczęła pracę w Katedrze Socjologii Ogólnej, początkowo jako asystent, a następnie, od 1976 roku, jako adiunkt po uzyskaniu stopnia doktora nauk humanistycznych w zakresie socjologii. Promotorem Jej rozprawy doktorskiej z 1974 roku pt. *Zróżnicowanie materialne i kulturalne ludności miejskiej w Polsce* był również prof. dr hab. Włodzimierz Wesołowski.

Pasja naukowa zaprowadziła Ją także poza granice Polski – odbyła staż naukowy w prestiżowej École des Hautes Etudes en Sciences Sociales w Paryżu. Stopień doktora habilitowanego uzyskała w 1997 roku na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu na podstawie rozprawy pt. *Reakcje społeczne na przemiany ustrojowe. Postawy, zachowania i samopoczucie Polaków w początkach lat dziewięćdziesiątych*. W 1999 roku objęła stanowisko profesora nadzwyczajnego Uniwersytetu Łódzkiego, które zajmowała do końca swojej pracy na uczelni w 2011 roku.

Received: 18.09.2025. Verified: 18.09.2025. Accepted: 23.09.2025.

© by the Author, licensee University of Lodz – Lodz University Press, Lodz, Poland. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution license CC-BY-NC-ND 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

Funding information: Not applicable. **Conflict of interests:** None. **Ethical considerations:** The Author assures of no violations of publication ethics and takes full responsibility for the content of the publication. **Declaration regarding the use of GAI tools:** Not used.

Główne obszary badawcze Profesor Wojciechowskiej-Miszalskiej koncentrowały się na problematyce struktury społecznej i zróżnicowania społecznego. Z niezwykłą przenikliwością analizowała również aspekty psychologiczno-świadomościowe postkomunistycznej transformacji ustrojowej w Polsce. Jej prace dostarczały cennych analiz na temat zmieniających się postaw, zachowań i samopoczucia Polaków w dynamicznym okresie przemian. Dała się poznać jako prawdziwy ekspert w swojej dziedzinie, a Jej wkład w badania nad polskim społeczeństwem w okresie transformacji jest trudny do przecenienia.

Była stałym współpracownikiem ważnych i cenionych krajowych periodyków socjologicznych, takich jak „Polish Sociological Bulletin” oraz „Kultura i Społeczeństwo”.

W uznaniu dla Jej osiągnięć naukowych i dydaktycznych Profesor Anita Wojciechowska-Miszalska została uhonorowana licznymi nagrodami. Była członkinią zespołu prof. Włodzimierza Wesołowskiego, który w 1974 roku otrzymał Nagrodę Państwową II stopnia. W 1978 roku przyznano Jej nagrodę Sekretarza Naukowego Polskiej Akademii Nauk dla autorów najwybitniejszych prac naukowych. W 1997 roku Jej praca została doceniona Nagrodą Wydziału Nauk Społecznych PAN im. Ludwika Krzywickiego. Otrzymała także trzykrotnie Nagrody Rektora Uniwersytetu Łódzkiego, co jest świadectwem uznania wewnątrz uczelni.

Pani Profesor była osobą zaangażowaną w działalność organizacyjną. Na Uniwersytecie Łódzkim była między innymi członkinią Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli Akademickich. *Zarys historii Uniwersytetu Łódzkiego 1945–2015* autorstwa Wiesława Pusia informuje także o Jej zaangażowaniu w Komisję Zakładową NSZZ „Solidarność” – Profesor Wojciechowska-Miszalska od czerwca 1991 do stycznia 1992 roku pełniła funkcję przewodniczącej tej Komisji.

Profesor Wojciechowska-Miszalska była nie tylko cenioną badaczką, ale również mentorką dla młodszych pokoleń socjologów. Pod Jej kierunkiem powstało ponad 90 prac magisterskich oraz jedna rozprawa doktorska. Jej praca i wskazówki z pewnością ukształtowały wielu absolwentów socjologii. Studentki i studenci zapewne pamiętają Panią Profesor jako osobę wymagającą, surową i raczej nieprzystępną. Wielu z nich do dziś wspomina lęk przed egzaminem z makrostruktur społecznych. Z drugiej strony Pani Profesor cieszyła się wśród studiujących wielkim szacunkiem i można powiedzieć, iż dla niej jednej osoby była autorytetem. Jako Jej jedyna doktorantka miałam okazję poznać Panią Profesor od strony zarówno zawodowej, jak i prywatnej. Jako promotorka była wymagająca, ale bardzo profesjonalna, zarażała perfekcjonizmem i mobilizowała do wysiłku intelektualnego. A jaka była poza murami uczelni? Poznałam Ją jako osobę ciepłą, troskliwą i pomocną. Otaczała się pięknymi antykami, interesowała się sztuką, ale też chętnie dzieliła się przepisami kulinarnymi. Miałam ogromne szczęście, że mogłam poznać Ją od tej nieformalnej strony, i jestem wdzięczna za to, że nasze drogi się skrzyżowały. Kilka lat później miałam okazję pracować z Panią Profesor. Jako „koleżanka z pracy” była nieocenionym wsparciem dydaktycznym.

Odejście Profesor Anity Wojciechowskiej-Miszalskiej to wielka strata dla polskiej socjologii i środowiska akademickiego Uniwersytetu Łódzkiego. Jej spuścizna naukowa oraz pamięć o Jej zaangażowaniu w rozwój wiedzy o społeczeństwie pozostaną z nami na zawsze.

Magdalena Wieczorkowska
współpraca: Kazimierz Kowalewicz, Jakub Ryszard Stempień

Wybrane publikacje¹

- Wojciechowska A. (1971), *Differentiation of Housing Conditions and the Material Situation of Various Socio-Professional Groups in Łódź*, „The Polish Sociological Bulletin”, Vol. 24, No. 2, s. 48–60.
- Wojciechowska A. i in. (1977), *Styl życia – problematyka teoretyczna i badawcza*, „Studia Socjologiczne”, nr 1(64), s. 51–80.
- Wojciechowska-Miszalska A. (1991), *Młode pokolenie a świat wartości życia rodzinnego*, „Acta Universitatis Lodzensis. Folia Sociologica”, nr 21, s. 57–71.
- Wojciechowska A. (1991), *Położenie materialne grup społeczno-zawodowych i jego percepcja – analiza zmian w latach 1965–1980*, „Przegląd Socjologiczny”, t. 39, s. 263–297.
- Wojciechowska-Miszalska A. (1991), *Subiektywna przestrzeń społeczna młodego i starszego pokolenia (z badań nad systemem identyfikacji społecznej)*, „Acta Universitatis Lodzensis. Folia Sociologica”, nr 21, s. 33–55.
- Miszalska A. (1992), *Spółczesność i polityka w okresie transformacji systemu*, „Przegląd Socjologiczny”, t. 41, s. 11–30.
- Miszalska A. (1993), *On Political Alienation of Poles*, „Sisyphus. Social Studies”, Vol. 1, s. 141–159.
- Miszalska A. (1993), *Transformacja ustrojowa a poczucie podmiotowości – alienacji politycznej*, „Studia Socjologiczne”, nr 3–4(130–131), s. 39–61.
- Miszalska A. (1993), *Wizje ładu społecznego w społeczeństwie postmonocentrycznym*, „Kultura i Społeczeństwo”, t. 37, nr 3, s. 69–87.
- Miszalska A. (1995), *Transformacja systemu a samopoczucie zbiorowe*, „Kultura i Społeczeństwo”, t. 39, nr 2, s. 39–56.
- Miszalska A. (1996), *O apatii politycznej Polaków*, „Kultura i Społeczeństwo”, t. 40, nr 2, s. 131–148.
- Miszalska A. (1996), *Reakcje społeczne na przemiany ustrojowe. Postawy, zachowania i samopoczucie Polaków w początkach lat dziewięćdziesiątych*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.
- Wojciechowska A. (1997), *Położenie materialne i uczestnictwo w kulturze a struktura społeczna*, Ossolineum, Wrocław.
- Miszalska A. (1997), *Psychokulturowy kontekst rozwoju kapitalizmu w Polsce*, „Kultura i Społeczeństwo”, t. 41, nr 4, s. 57–73.
- Miszalska A. (1998), *Homo sovieticus w świecie kapitalizmu*, „Kultura i Społeczeństwo”, t. 42, nr 4, s. 69–88.
- Miszalska A. (2000), [recenzja: K.M. Słomczyński i in., *Mental Adjustment to the Post-Communist System in Poland*], „Polish Sociological Review”, Vol. 130, No. 2, s. 245–250.

¹ Kwerendę przeprowadził Rafał Mielczarek.

- Miszalska A. (2000), *Sytuacja demokracji u schyłku wieku. Niepokoje globalne, niepokoje polskie*, „Kultura i Społeczeństwo”, t. 44, nr 3, s. 23–46.
- Miszalska A., Kowalewicz K. (red.) (2001), *Niepokojuca współczesność*, Instytut Socjologii Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.
- Miszalska A. (2002), *Bilans pierwszej dekady. Zmiana systemowa z perspektywy socjologicznej* [recenzja: E. Wnuk-Lipiński, M. Ziółkowski (red.)], *Pierwsza dekada niepodległości. Próba socjologicznej syntezy*, „Kultura i Społeczeństwo”, t. 46, nr 3, s. 151–156.
- Miszalska A. (2002), *Moralność a demokracja. Uwagi o stylu moralnym współczesnego społeczeństwa polskiego*, [w:] J. Mariński (red.), *Kondycja moralna społeczeństwa polskiego*, Wydawnictwo WAM, Komitet Socjologii PAN, Kraków.
- Kubiak A., Miszalska A. (2004), *Czy nowa próżnia społeczna, czyli o stanie więzi społecznej w III Rzeczypospolitej*, „Kultura i Społeczeństwo”, t. 48, nr 2, s. 19–43, <https://doi.org/10.35757/KiS.2004.48.2.2>
- Miszalska A., Piotrowski A. (red.) (2006), *Obszary ładu i anomii. Konsekwencje i kierunki polskich przemian*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.
- Miszalska A. (2017), *Standard materialny i jego percepcja*, [w:] W. Wesołowski, K. Janicka, K.M. Słomczyński (red.), *Strukturalizacja społeczeństwa polskiego. Ewolucja paradygmatu*, Wydawnictwo IFiS PAN, Warszawa, s. 85–116.

Bibliografia

- Puś W. (2015), *Zarys historii Uniwersytetu Łódzkiego 1945–2015*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.
- Uniwersytet Łódzki – skład osobowy. *Rok akademicki 2002/2003* (2003), Dział Spraw Pracowniczych UŁ, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.
- VII Zjazd Absolwentów Studiów Ekonomicznych i Socjologicznych w Łodzi* (2009), Wydawnictwo Kwadrat, Łódź.
- Wojtczak L. (1982), *Materiały do bibliografii Uniwersytetu Łódzkiego 1972–1974*, Uniwersytet Łódzki, Łódź.
- Wojtczak L. (1988), *Materiały do bibliografii Uniwersytetu Łódzkiego 1975–1980*, Uniwersytet Łódzki, Łódź.